

שו"ת משנה הלכות חלק טו סימן ריג

מצות ישוב אר"י

י"ט מרחשון תשס"ב לפ"ק מע"כ וכו' שליט"א

אחדשה"ט. בדבר שאלתו בענין ישוב אר"י בזמה"ז שראה בזה מבוכה גדולה בין הפוסקים יש דורשין לשבחה של אר"י שקדושתה עומדת לעולם משעת בריאת העולם כמבואר במשנה כלים עשרה קדושות הן אר"י מקודשת מכל העולם כולו ולא פקעה קדושתה מאז ומעולם ואדרבה מי שלא התנהג בקדושה פלטה אותם כדכתיב בתורה ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי הרי דמטבע אר"י שלא מחזקת עוברי עבירה, ולא שח"ו קדושתה פוקעת אלא מקיא את הרוצים לטמאה וקדושתה לעולם עומדת ועד סוף כל הדורות.

ויש דורשין שפקעה קדושתה ואין שום מצוה בזמה"ז לישוב בארצנו הקדושה עד שיבוא גוא"צ ויגאלנו גאולת עולם וישוב ויקבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ בב"א כי קדושתה עליה כל זמן שרוב ישראל עליה, וע"ד שאמר רב יהודה העולה מבבל לאר"י עובר בעשה. ויש דורשין ח"ו לגנאי שאסור לדור כהיום בארצנו הקדושה, והביא ראיות לעצמו מגדולי ישראל. אם זה דעת תורה או זה דעת נוטה שאין להתחשב עמהם.

הנני משיב כהלכה בס"ד. ראשונה הביא שם (מח"א למהרש"א כתובות קי"א ע"א) וז"ל והם יעלו בחומה כקיבוץ לארץ ואל ידחקו את הקץ להביא הק"ץ קודם זמן הגאולה וזה מיעוט מן הקץ,,, והבן הדברים האלו מאד ואין ספק שהשינוי בזה הוא דבר מסוכן מאד מאד ע"כ. (מח"א למהרש"א). ושוב הביא למה אין מתחשבין בדברי הצדיקים האחרונים שהזהירו באזהרה חמורה שלא לילך לדור בארץ ישראל וז"ל הגאון ר"י אייבשיץ ז"ל (בס' אהבת יונתן, ואתחנן) שבאם הכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה שתלך שמה כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו ואחרון קשה מן הראשון ולכך ביקשה שלא ילכו עד שתחפץ ר"ל עד שיגיע הזמן, ותמה האיך בזמן הזה עולים לאר"י.

ואומר על ראשון ראשון על דבר אשר הביא מח"א למהרש"א ז"ל, דע כי בח"א למהרש"א בגמ' שלי לא מצאתי מה שהביאו בשמו ואדרבה המהרש"א שם כתב

להדיא להיפוך ז"ל שלא יעלו ישראל בחומה כו'. ר"ל "ודאי דרשות לכל אחד מישראל לעלות לא"י אלא שלא יעלו ביחד ביד חזקה ולבנות להם חומות ירושלים" ונחמי' שאמר ונבנה חומות העיר ולא נהי' וכו' ברשות המלך הי' הנה כתב להדיא דדוקא שלא יעלו ביחד ביד חזקה ולא יבנו חומות העיר אבל לעלות יחידים ולא כולם ביחד ולא ביד חזקה מותר, וממילא צוה נמי. (ועיין מס' יומא דף ט' ע"ב) א"ל לרבה בר בר חנה א"ל אלק' סנינא לכו דכתיב אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא וגו' אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כלכם בימי עזרא נמשלתם ככסף שאין רקב שולט בו עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז וכו'. כדלתות פותח אחד וחבירו סוגר כך עליתם לחצאין, עיין רש"י שם, מבואר דכחומה היינו כלם יחד וכדלתות עליה לחצאין, אלא דגם זה רק בלי היתר אבל בהיתר ברשות המלך אין לזה איסור, והוסיף המהרש"א ז"ל דבר יקר מאד, ז"ל ומיהו בשמעתין צ"ל דאחת שלא ימרדו לאו היינו בנין החומה אלא בדברים אחרים כשהם בגלות. הנה כתב מפורש דשלא ימרדו באומות לא נאמרה על ארץ ישראל אלא שלא ימרדו באומות בחו"ל כלומר שלא ימרדו באומות העולם במקום שהם גרים שם, ע"ד שאמרו דינא דמלכותא דינא ולא ימרדו כל זמן שהם בגלות בין האומות ואין לזה שייכות עם איסור של לא יעלו בחומה. וזה פשוט מאד למעיין שם.

גם מה שהביא בשם המהרש"א בח"א ואל ידחקו הקץ להביא הקץ קודם זמן הגאולה וזה מיעוט מן הקץ וכו', גם זה ליתא בח"א שם, (ועיין רש"י) ואדרבה הח"א גרס ושלם ירחקו את הקץ ברי"ש וכתב ועיין רש"י, ועוד יש לפרש שלא יהיה בעיניהם הקץ רחוק דהו"ל כאילו מתייאשין מן הגאולה אלא יהיה בעיניהם זמן הגאולה קרובה כמ"ש כי קרובה ישועתי לבא וגו'. הרי כי לא נמצא כלל בח"א מה שהביא. בקיצור המהרש"א מפ' א) מה שאמרו שלא יעלו כחומה, היינו דוקא כולם כאחד ולא יחידים, ב) ואפילו יעלו כלם או עכ"פ מחצה רק לא כחומה ביחד וביד חזקה ליכא איסור, ג) ברשות המלכות אפילו כלם יעלו. ד) דאל תמרדו באומות היינו בחו"ל בגלות שאנחנו גרים אצלם אבל אין זה ענין לא"י וזה ברור.

ומעתה המדקדק בדברי אהבת יונתן יראה נמי שהם ממש דברי מהרש"א לענין שלא לעלות בחומה, אלא שלא דקדק בלשון הרבי ר"י ז"ל ולכן תמה מה שתמה, שכתב האהבת יונתן ז"ל שבאם הכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה שתלך שמה כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית

ח"ו ואחרון קשה מן הראשון,,, הנה דייק שאם נועדו יחדיו כלומר כל ישראל שישנם בעולם בחו"ל יחליטו כולם שיעלו יחדיו ואפילו האומות יסכימו אז נמי לא יעלו וכו' (ובזה לכאורה פליג על המהרש"א ז"ל שכתב דברשות ליכא איסור) אבל כשאין עולין כולם יחדיו וביד חזקה אלא נלקוטין יחידים ואפילו הרבה יעלו, וישארו עוד הרבה מישראל בחו"ל מזה לא כתב מעולם לאיסורא, ואדרבה בזה הוא מסכים להמהרש"א דלא אמרה אדם מעולם שלא לעלות, ופשוט שהוא מסכים ביחידים אפילו היו שנים כתיקונן, והוא ממש כמ"ש המהרש"א ז"ל, ופשוט נמי דהעלי' בזה"ז לא הוה כחומה, דאפי' בזה"ז רוב מספר מאחב"י עדיין הם מחוץ לארץ ישראל כן ירבו, ואפילו לשליש ולרביע לא שמענו, ואולי רק רבע בכלל או עשרים אחוז מכלל ישראל גרים בא"י וגם אלו לא עלו יחד אלא במשך של קרוב למאה שנים ומזה לא דברו המהרש"א והאהבת יונתן לאיסור מעולם.

וכאן הבן שואל ומתמה וכי זה דבר חדש שהתחילו היום בני"י לעלות לארצנו הקדושה, או שהציונים המציאו שיש ארץ ישראל והתחילו לעלות לא"י, והלא מאז שחרבה בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו מאז והלאה הלכו וחזרו לארצנו הקדושה שכן בימי התנאים והאמוראים וראשונים ואחרונים וכק"ז מרן ר' עמרם חסידא מסר נפשו על אר"י ומנוחתו כבוד בצפת עיר הקודש תו"א.

ואמנם בעצם דין ישוב אר"י בזמנה"ז מחלוקת הראשונים הוא אי בזמנה"ז ישוב אר"י מ"ע, עיין רמב"ן עה"ת ובמנין המצוות שיש בזה מ"ע. והרמב"ם ז"ל לא חשבה מתרי"ג ונסתפקו בדעתו וגם בס"ד אני הארכתי בזה במקום אחר. ובכל הדורות מיד אחר החורבן בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו, השתדלו צדיקים ואנשי מעשה, וסתם בני"י לעלות לא"י מהראשונים עד האחרונים ז"ל בזמן חורבן בית ראשון, ושוב בבית שני, עיין ריש גיטין שיירות מצויות, ובזמן הגמ' תנאים ואמוראים מבבל ושאר מקומות ועד זמן הזה והרמב"ן ז"ל כתב דמצות ישוב א"י מצוה בפני עצמה הוא וגדולה מצוה זו שע"י יתחייב לקיים גם שאר מצות התלויות בארץ, וגם הריטב"א ז"ל דמצות ישוב ארץ ישראל גדולה מכל המצות, והרמב"ן ז"ל בעצמו עלה לירושלים והבאים אחריו אחינו יושבי ספרד, וגם השל"ה הקדוש, הבעש"ט ותלמידיו, הגר"א ותלמידיו זי"ע, וכי הם לא ידעו ממה שאנן יודעין או שלא ס"ל כוותיה, ועיין תשב"ץ ח"ג סי' ר' ועיין תשב"ץ קטן תלמיד מהר"ם מרוטענבורג ז"ל.

שנית דכבר אמרתי בס"ד מה דכתיב (בראשית ט"ז ז - ח) בהגר שפחת שרה שברחה מפני שרה גבורתה וימצאה מלאך ה' על עין המים בדרך שור ויאמר הגר

שפחת שרי אי מזה באת ואנה תלכי ותאמר מפני שרה גברתי אנכי ברכת. והקשו המפרשים שהמלאך שאלה שתי שאלות אי מזה באת, והשנית ואנה תלכי, והיא לא השיבה רק מפני שרי גברתי אנכי בורחת ולא השיבה על השאלה השני' ואנה תלכי, וראיתי כמדומה לי בבעל העקדה ז"ל שפי' דכשאדם יושב במקום אחד והולך מדעתו למקום אחר אז קודם שהולך עושה חשבון ובוחר לו מקום שיבא לשם אבל הבורח משונא וכיוצא בו הנה הוא יודע המקום שיצא שהרי משם ברח אבל אין לו מושג לאן יגיע שהרי בורח הוא ואין לו ברירה לבחור מקום שהולך לשם וגם זמן לחשוב למקום פלוני אני הולך או לבית פלוני אינו יודע שהרי אינו יודע באיזה מקום יניחו אותו להשאר ולהתישב שם. ולכן בתש' מפני שרי גברתי אנכי בורחת נכלל גם התי' ולאן את הולכת.

והנה פשוט דבזמן המהרש"א והגר"י שהיו אנשים יושבים בעריהם בשקט ובשלוה וכד יתבי אדורדייהו שפיר כתב שבאם יחליטו לצאת מארצם ומקום מושבותיהם שגרו שם שנים רבות ואבותיהם ועכשיו נועדו יחדיו לעלות לארץ ישראל יש לו טענות אלו שטען שזה עלי' בחומה, אבל לאחר המלחמה שהיטלער והעוזרים עקרו את כל בני" ממושבותיהם והרגו מהם יותר משה מיליאנים ונשארו אודים מוצלים מאוישוויץ ובוכענוואלד וכיוצא בו ולא הי' להם מקום לגור ולא מקום ללכת רק או ליסע חזרה לווארשא או לאדזש או ווילנא ליטא או פאלאניא, או האנגאריא וטשעכאסל. אשר לא נשאר כלום מחיי היהודים רק שנאת ישראל עם הגוים ולא נשארו מבנ"י כלום וח"ו לא הי' ברירה אלא או לחזור ולהתערב בכלל עם הגוים כמו שהמצב נעשה לאחר המלחמה שם או לברוח ממקום מולדתו אל הארץ אשר אראך, לארץ ישראל וקצתם שהי' בידם נסעו למדינות המערב אבל רובם שלא הי' ביכולתם נסעו לארץ ישראל מה דמיון זה עם מה שכתב האהבת יונתן בזמנו שהעולם בשקט ובשלוה.

ובזה מיושב נמי מה שהביא בשם הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זי"ע, שאמר: טאמר ח"ו מעשה השטן יצליח און זיי וועלען יא האבן א' מדינה וועלען אללע עהרליכע יודן דארפען ארויספארן פון דארט. (משה"ר ח"ב עמ' שע"ח) פשוט דלא אמר זה אלא בזמנו אבל בעונ"ה בזמנינו הרי אדרבה כלם ברחו אם הי' להם יכולם לארצינו הקדושה והרי בנו הגה"ק רשכבה"ג ניצל לארצינו הקדושה ולא רצה ח"ו לצאת משם ונשאר אחריו מחסידיו מאלפי ישראל בלעה"ר, וגם הגה"ק אספקלריא המאירה מוהרא"ם אלטר מגור זי"ע אשר הציל חסידות גור וסתם רבבות מבנ"י, הגה"ק מטשעבין זצ"ל הגה"ק מוהר"ז מבריסק זצ"ל ועשרות צדיקים וגאונים שזכו לבא לארצינו הקדושה באמצע או לאחר המלחמה'

וגם הגה"ק מסאטמר תחילת בואו משווייץ היתה לארץ ישראל. וא"כ ח"ו שעל זמנינו נאמר שח"ו יצאו משם אלע ערליכע יודין, ח"ו ואנא ילכו ומי יכניס אותם, ואני אומר אדרבה אם לצאת מא"י שיצאו משם כל הציונים שאינם עהרליכע אידען וישארו השומרי תורה שם.

לכן מה שהביא שם עוד עס קען חלילה זיין אז קודם ביאת המשיח זאל מעשה שטן מצליח זיין און די רשעים וועלען קריגען א ממשלה אין ארץ ישראל איז א חוב אויף יעדן איד וואס ער מוז אוועקפארען פון זיין היים זאל ער פארען קיין אמעריקא אדער ערגעץ אנדערש נאר נישט קיין ארץ ישראל. הגם כי לאו מר בר רב אשי חתם עליה, שכן אמר (שם שע"ט) ואמת כי זה כהיום ע"מ שתעלה לרקיע, לנסוע לאמעריקא כמעט אין במציאות, ועכ"פ קשה מאד, ואנא ילכו חמשת מיליאן נפשות, ובאמת כי גם באמעריקא וכ"ש בשאר מקומות שורה התבוללות ר"ל בין הגוים, וידוע דבאמעריקא יותר מששים אחוז מבנ"י נתערבו בין הגוים עם נישואין אזרחים יהודים בין העכו"ם ר"ל וגם בכל העולם כולו כ"ש ברה"מ (רוסעלאנד) וכל ערי יוראפף ומדינות ספרד לבד ממקומות מסוימות כגון אנטווערפען ולאנדאן. ומה שאמר שאם צריכין לילך מביתו שילך לאמעריקא או שאר מדינות, למען האמת שקודם המלחמה אסרו הרבנים הגאונים לנסוע להתיישב באמעריקא ואולי ביותר תוקף מלא"י וא"כ עכשיו בת יתרו מי התיר לך לנסוע לאמעריקא ולא לא"י והלא הם אמרו ב' מקומות לאיסור, אלא מאי ע"כ שנשתנה המצב א"כ לגבי א"י כ"ש וכ"ש שנשתנה המצב למעליותא.

ועוד בו שלישיה, החשש שחשש רבינו יהונתן שמא יחטאו בעונ"ה והחטא גורם להקי אתכם ח"ו אבל נראה דמעלתו ס"ל כאילו בחו"ל אין חשש זה רק בארץ ישראל והרי בעינינו ראינו שמכל הקהל הגדול בגערמאניא וטשעכאסלאוואקיא מתחילה מתו מיתה רוחניות ע"י ההשכלה ושוב כולם נהרגו בעונ"ה מיתה גשמיות ונשרפו בקראמעטאריאס ואפי' לא זכו לקבורה, ולא נשארו מהם רק מעט מזער ואפילו לשליש ולרביע לא שמענו אלא כמה אחוזים נשארו בחיים והחשש שחשש לארץ ישראל בעונ"ה נתקיים בחו"ל שלא זאת שגלו אותם ממקומם, אלא הרגו אותם הם ובניהם ובנותיהם כולם כאחד משנת תרצ"ח עד שנת ד"ש, המה ראו קודם החורבן ובעונ"ה אנחנו נשארנו מהחורבן וראינו בעונ"ה מה שראינו. ואדרבה אר"י ודריה הציל הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו וכמו בדור המבול ארץ ישראל לא ירד שם הגשם והמבול כמבואר בגמ' זבחים.

ולכן גם מה שהביא מהגאון ר' אלחנן וואסערמאן הי"ד שכתב וכן בארצינו

הקדושה הדבר ברור כשמש שתקיא הארץ אותם כי הוא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה ומכ"ש עוברים להכעיס (אינני בא בזה לא לקלל ולא לברך אלא כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו) (מעשה למלך אות ה').

באמת שאין לי דברים להשיב לאחר שראינו שאדרבה בחו"ל הרגו אותנו גם הגאון זצ"ל נאסף הי"ד בהחורבן הנורא ונתקיים בנו בעונ"ה תקיא הארץ בחוץ לארץ הנאצים הארורים הרוצחים הרגו ושרפו אותנו שאפי' לקבורה לא באו בעונ"ה וב"ה תושבי ארץ ישראל נשארו לפליטה עד בגצ"א, ואם בשביל הקללות של ולא תקי' הארץ הנה אנחנו מקוים שכלם יחזרו בתשובה וישארו בחיים ועכ"פ ב"ה רואים בזמנינו רבבות מאחבנ"י בארצנו הקדושה כלם קדושים לומדי תורה לשמה ושומרי תורה עשרות אלפים בחורי ישיבה מכל העולם בישיבות גדולות, כוללי אברכים לרבבות בס"ד, ואם אברהם אבינו התפלל על אנשי סדום אולי יש חמשים צדיקים ויאמר לא אשחית בעבור החמשים צדיקים א"כ כ"ש בארצנו הקדושה שישנם בלע"ה רבבות ורבבי רבבות שומרי תורה ומצות ודאי לא תקי ח"ו עוד, עד ביאת משיח צדקינו. ובאמת ראינו כי הקללות בעונ"ה נתקיימה בחו"ל החורבן וההשכלה של גרמניא גרמה לכלות ח"ו כל קהל ישראל מגערמאניא וגם בסודעטען געביט ורוב מהונגאריא ומליטא ועוד ועוד אוי נא לנו ואוי לעינים שכך ראו אשר ע"פ דרך הטבע א"א להאמין בדברים כאלו וכ"ש לראות ח"ו ולהכחיש מה שראו עיני וכלשון הכנה"ג שכחתי מה שעשו ידי ובעונ"ה היינו במחנות אלו וראינו האיך הרגו ושרפו מיליאנים מאחב"י ורק אודים מוצלים מאש נשארו ויתומים היינו בלי אב ואם.

ובדבר אשר הביא בשם הגה"ק דהדבר ברור בלי שום צד ספק דכל אלה הבנינים שבנו המינים והאפיקורסים בארצנו הקדושה ישרפו ויחרבו ע"י מלך המשיח ולא ישאר מהם שריד ופליט. ק"ו מס"ת שכתבה מין שצריך לשורפו עם האזכרות שבו. (עה"ג עמוד קל"ג). וגם אין לספק מי שמאמין בהשם, שלפני ביאת המשיח כל המלוכה של הציונים מוכרח להבטל בטל ומבוטל כעפרא דארעא.

הגם כי לעצם אפשר שכן הוא ויתן ה' ונזכה ונראה בביאת משיח צדקינו, ובמלוכה של ציונים שתבטל כעפרא דארעא, ונשכיל לדעת ואולי על זה אנן מצלינן בכל יום ולמלשינים אל תהי תקוה וכו' ומלכות רשעה והזדון מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותשפילם ותכניעם, א"כ על מי מתפללים אם לא על רשעים שיאבדו, איברא שהרי אמרו ז"ל בברורי' שחלקה על ר"מ שר"מ התפלל על הרשעים שימיתו ואמרה לו ברורי' מי כתיב יתמו חוטאים יתמו חטאים כתיב

ורשעים עוד אינם א"כ אין להתפלל על רשעי ישראל שימותו (עיין ברכות י' ובגהש"ס מהזוהר) ועיין סידור נהורא מעליא ברדיטשוב תפלה קודם השיבנו אבינו לתורתך להתפלל על פושעי ישראל שיחזרו בתשובה ע"ש. גם בלשון חז"ל נראה לדייק שהתחיל ומלכות רשעה וכו' תעקר ותשבר ותמגר ותכלם, ושוב קאמר ותשפילם ותכניעם ולכאורה סותר דבריו כיון שכבר התפלל ותכלם א"כ לא ישארו מהם והיאך סיים ותשפילם ותכניעם א"כ אין כאן כלי' גם בסיום הברכה בא"י שובר אויבים ומכניע זדים. ולכאורה מתפללים על ב' מיני מינים, על א' מתפללים ומבקשים לכלותם לגמרי ועל השני להשפיל ולהכניע, וצ"ל דמתפללים הראשון על מלכות רשעה אויבי עמך בית ישראל שהם הגוים ששונאים עם ישראל בכלל, ועליהם מתפללים לשבר ולמגר ולכלותם מעל פני האדמה.

וכן התפלל עליהם דהמע"ה שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך וגו' כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו, תרדוף באף ותשמידם מתחת שמי ה'. וזה התפלה לכלותם לגמרי ממש וכמ"ש בעמלק תמחה את זכר עמלק מתחת השמים, אבל על מלכות רשעי ישראל ח"ו מתפללים להשפילם ולהכניעם במהרה בימינו אבל לא לכלותם אלא ישפיל אותם ויכניעם וממילא יעשו תשובה וכמ"ש הרמב"ם בהל" גירושין בפ"ב בדין כופין אותו עד שיאמר רוצה אני דבנ"י יש בהם נקודה פנימית שבעצם היא טוב אלא מי מעכב שאור שבעיסה ולכן כשישפילם ויכניעם ממילא יחזרו בתשובה, וכן מצינו בתורת משה (כי תשא ל"ב י"ב) ויחל משה וגו' למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם להרג אתם בהרים ולכלותם מעל פני האדמה שוב מחרון אפך והנחם על הרעה לעמך, והנה התפלל משה רבינו שלא לכלות עם ישראל ואפילו עבדו ע"ז ח"ו יעשה עמהם דין וישרוף הע"ז והם יחזרו בתשובה גם במצרים טען השר של מצרים הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז מה ראית אלו עם בני ישראל לעבור בתוך הים ביבשה לחיים והללו המצרים ימיתו והשיב לו הקב"ה שוטה שבעולם אתה דן שוגג כמזיד ואונס כרצון, ממילא מובן סיום הברכה נמי שובר אויבים שהוא כלי' שהם הגוים ומכניע זדים הם רשעי ישראל, וכמ"ש יען כי נכנע מפני (אחאב) וגו' (מל"א כ"א כ"ט). ולפמ"ש אתי שפיר מאד נוסח באמצע הברכה ומלכיות בלשון רבים שקאי על שתים מלכיות עכו"ם כרגע יאבדו ולכלותם מעל פני האדמה אבל מלכות רשע מישראל ח"ו תשפילם ותבא מלך המשיח תחתיו ב"ב.

לאחר כתבי מצאתי לרבינו הגדול המהר"ל ז"ל בס' באר הגולה באר שביעי שתמה מה שתקנו חז"ל קללת המינים תפילה שאינה ראוי' עד שאף הוא כנגד המלכות, ולכאורה סותרים דברי עצמם כי ברכה זו שמואל הקטן תקנה ביבנה

לפני חכמים (ברכות כ"ט ע"א) והרי משנה ברורה אבות פ"ג הוי מתפלל בשלמה של מלכות שאלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו, וידוע כי הוי מתפלל בשלמה של מלכות אינו על מלכות של ישראל שא"כ לא הי' צריך לתת טעם שאלמלא מוראה וכו', שעל מלכות ישראל יש להתפלל ששלום מלכות הוא קיום של ישראל להמשיך שלומם וגדולתם ורוממותם והצלחתם, ולכך מה שאמרו הוי מתפלל בשלמה של מלכות היינו שאר מלכות שאינו מישראל, וא"כ איך יתקנו היפך זה, ואדרבה הזהירו אותנו חכמים לקבל עלינו מלכות וממשלת האומות אחר שגזר שנהי' תחת רשותם ראוי עלינו לקבל ממשלתם ושלא לבטל הגזירה, וכו' והאיך תקנו לקללם בברכת ולמלשינים ותי' וז"ל.

אבל ענין ברכה זאת מבוארת בעצמה שנקראת קללת המינים לפי שנתקנה ברכה זאת על המבטלים הדת והמתנגדים על הדת כמו שדברו שם שבשביל המינים נתקנה ברכה זאת, ולאחר שהביא ד' כתות הרוצים בבטול הדת, השיב עוד דאפילו להתפלל על מבטלי הדת לא יתפלל עליהם שימיתו אלא שיחזרו בתשובה וכמ"ש ברורי' דביתהו דר"מ מי תכיב יתמו חוטאים חטאים כתיב שצריך להתפלל על החטא שלא יהי' נמצא והיינו שיהפוך ה' דעת החוטא ולא יעשה רע עוד ובזה יתמו חטאים וזה הענין של ולמלשינים ששיבו כולם לה' ולא יהיו עוד אנשים כאלו בעולם רק יחזרו מן מעשיהם, וכל המינים כרגע יאבדו שלא יהא' דעת מינות בעולם ואז יהיו נאבדים המינים מן העולם, ואילו הי' מתפלל וכל המינים כרגע ימיתו הי' משמע כי מתפלל על מפלתן של מינים אבל אמר אל תהי' תקוה ולא שיכלם ע"ש והאריך שם כי הכל שרק יסור הרע וממילא לא ימות האדם כלל. הנה הבאתי עוד פי' בברכת ולמלשינים שכולו קאי על מלכות הרשעה שיתפללו על הרשעה שתאבד ולא על הרשעים שיאבדו כי בעבר החטא אין כאן מין או רשע, אבל כוונתו רק על מלכי עכו"ם.

* * * * *